

RAMAKRISHNA MISSION VIDYAMANDIRA

(Residential Autonomous Degree College with P.G. Section under University of Calcutta)

B.A./B.SC. SECOND SEMESTER EXAMINATION, MAY 2011

FIRST YEAR

SANSKRIT (General)

Date : 31/05/2011

Time : 11 am – 2 pm

Paper : II

Full Marks : 75

1. Explain the appropriateness of the title of drama Svapnavāsavadattam by Bhāsa. [10]
ভাসের ‘স্বপ্নবাসবদত্তম্’ নাটকের নামকরণ যথাযথ কিনা ব্যাখ্যা কর।
Or,
Discuss the character of Yougandharāyaṇa.
যৌগন্ধরায়ণের চরিত্র আলোচনা কর।
2. Translate into Bengali or English any one of the following verses : [5]
নিম্নলিখিত শ্লোকগুলির যে কোন একটি বাংলায় বা ইংরাজীতে অনুবাদ কর।
 - a) तौर्थादकानि समिधः कुसुमानि दर्भान्
स्वैरं वनादुपनयन्तु तपोधनानाम्।
धर्मप्रिया नृपसुता न हि धर्मपीडा-
मिच्छेत् तपस्विषु कुलव्रतमेतदस्याः ॥
 - b) विश्रब्धं हरिणाश्चरन्त्यचकिता देशागतप्रत्यया
वृक्षाः पुष्पफलैः समृद्धविभवाः सर्वे दयारक्षिता
भूयिष्ठं कपिलानि गोकुलधनान्यक्षेत्रवत्यो दिशो
निःसन्दिग्धमिदं तपोवनमयं धूमो हि बह्वाश्रयः ॥
3. Explain with reference to the context any one of the following verses : [6]
নীচের যে কোন একটি শ্লোক সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা কর।
 - a) सुखमर्थो भवेद् दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः।
सुखमन्यद् भवेत् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम् ॥
 - b) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले
रज्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति।
एवं लोकस्तुल्यधर्मा वनानां
काले काले छिद्यते रह्यते च ॥
4. Answer any two of the following questions. [2×2=4]
নীচের যে কোন দুটি প্রশ্নের উত্তর দাওঃ
 - a) Why did Brahmacārin go to Lāvāṅka and why did he return?
ব্রহ্মচারী কেন লাবাংকে গিয়েছিলেন এবং কেন সেখান থেকে ফিরে আসেন?
 - b) Who was Mahāsena? Why was he so called?
মহাসেন কে? তাঁকে মহাসেন বলা হত কেন?
 - c) What was the name and the speciality of Udayana’s lyre?
উদয়নের বীণার নাম ও বিশেষত্ব কি?

d) Name two dramas ascribed to Bhāsa except the Svapnavāsavadattam.

‘স্বপ্নবাসবদত্তম্’ ছাড়া ভাসের রচনা বলে স্বীকৃত অপর দুটি রূপকের নাম লেখ।

5. Discuss the qualities of king Dilīpa as found in Raghuvamśa Canto I

[10]

রঘুবংশের প্রথম সর্গে অবলম্বনে রাজা দিলীপের গুণাবলী বর্ণনা কর।

Or,

Why did king Dilīpa go to the hermitage of Vasiṣṭha? Describe his journey towards the hermitage

মহারাজা দিলীপ কেন বশিষ্ঠাশ্রমে গিয়েছিলেন? তাঁর আশ্রমে যাত্রাপথের বর্ণনা দাও।

6. Translate into Bengali or English any one of the following verses.

[6]

নীচের যে কোন একটি শ্লোকের অনুবাদ বাংলায় অথবা ইংরাজীতে কর।

a) অথবা কৃতবাগ্‌দ্বারে বংশোঽস্মিন্ পূর্বসূরিभिः।

मणौ वज्रसमुत्कीर्णं सूत्रस्येवास्ति मे गतिः ॥

b) मन्दः कवियशःप्रार्थी गमिष्याम्युपहास्यताम्।

प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्वाहुरिव वामनः ॥

7. Explain with reference to the context any one of the following verses :

[8]

নীচের যে কোন একটি শ্লোকের সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা কর।

a) क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः।

तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ॥

b) दुदोह गां स यज्ञाय शस्याय मघवा दिवम्।

सम्पद्भिनिमयेनोभौ दधतुर्धुवनद्वयम् ॥

8. Answer any three of the following questions :

[2×3 = 6]

নীচের যে কোন তিনটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

a) जगतः पितरौ वन्दे — Who are meant by जगतः पितरौ? To whom they were compared?

जगतः पितरौ বলতে কাদের বোঝানো হয়েছে? কার সঙ্গে তাদের তুলনা করা হয়েছে?

b) What is the source of the epic ‘Raghuvamśam’? How many cantos are there in this epic?

রঘুবংশম্ মহাকাব্যের উৎস কি? এই মহাকাব্যের সর্গ সংখ্যা কয়টি?

c) Name two commentators of Raghuvamśam.

রঘুবংশের দুজন টীকাকারের নাম লেখ।

d) Who was Vaivasvatamanu?

বৈবস্বতমনু কে ছিলেন?

e) Who was Nandinī? How did she look?

নন্দিনী কে? তাকে দেখতে কেমন ছিল?

f) What was the curse given by Surabhi to Dilīpa?

সুরভি দিলীপকে কি অভিশাপ দিয়েছিলেন?

9. Name and expound the Samāsa in any five of the following :

[2×5 = 10]

যে কোন পাঁচটির ব্যাসবাক্যসহ সমাসের নাম লেখ।

- a) पीताम्बरः
- b) प्रतिदिनम्
- c) कुम्भकारः
- d) पञ्चवटी
- e) अग्नौषोमौ
- f) दुर्भिक्षम्
- g) पितरौ
- h) किंसखा

10. Give the resulting forms of any six of the following :

[1×6 = 6]

যে কোন ছয়টির পরিণত রূপ লেখঃ

- a) लक्ष्मी + मतुप्
- b) सह + तुमुन्
- c) गङ्गा + ढक्
- d) दा + तुमुन्
- e) अद् + क्त
- f) आस् + शानच्
- g) सेव् + शानच्
- h) हन् + सन् + उ
- g) शिव + अण्
- h) आ + गम् + ल्यप्

11. Distinguish between any two of the following :

[2×2 = 4]

যে কোন দুটির অর্থপার্থক্য নির্ণয় কর :

- a) भोज्यम् and भोग्यम्
- b) उत्तिष्ठति and उत्तिष्ठते
- c) सञ्चरति and सञ्चरते
- d) वर्णी and वर्णवान्